Norman Károly

Szép új világ

A legtöbbünknek e kifejezés hallatán Huxley hasoncímű disztópiája mint a rémlátások egyik klasszikusa jut eszébe. Ez színtiszta darwinizmus, generációváltásokkal, az embert a jövőben cél szerint tenyésztik. Nem is ez a szörnyűséges, hanem hogy ezáltal a sorsuk keretei és lehetőségei a születésük előtt, véglegesen elrendeltetnek. A kapitalizmussal emancipált polgár az ilyesmitől már félti a szabadságát. Huxley szerint a nemzedékváltások során az emberiség útja a Pokolba torkollik, hacsak nem szívleljük meg a figyelmeztetést.

Ez, amint minden utópia és disztópia, természetesen nem utalható a futurológia területére, hanem a múltba tekint: a magánentitás szemszögéből egyéb sem volt az emberiség története, mint bedrótozott sorsának végigfutása az eleve elrendeltetettől kezdve az elkerülhetetlenen át a kiszámítható végzetéig. A polgár azonban ezt a határt (is), az emberi lényegnek megfelelően, át kívánja lépni. Társadalmi mobilitás, egyenlőség és szabadság.

Mármost lejön az emeletről a fiam, akit a kezdetétől, sőt korábbról ismerek. A régi időkben ez azt jelentette volna, hogy könnyedén kikalkulálhattam a legközelebbi működésmódját. Mint a krokodilét. Az kitátja rettentő fogazatokkal cakkos pofáját, és szétszaggatja az elébe kerülő fehérjekompozíciót, nagyjából válogatás nélkül. Tegnap is ezt tette, ma is ezt teszi, és ezt fogja tenni, míg világa a világa, látván látjuk. A közelmúltban Jókai, de még Karinthy, sőt Rejtő Jenő is bízvást gondolhatta, hogy ha azonosítja valamely humanoid szerkezeti fölépítését és lelki konstrukcióját, abból levezetheti a történetet, amelyet a könyvpiacon majd elad.

Ezzel szemben a fiam a fején, pántokkal fölillesztve, a szemét eltakaró, futurisztikus fehér maszkot visel, de jók az idegeim, higgadtan szemlélem, mi a fenét akar a konyhában félig vakon. Megáll középen, és pantomim-koreográfiába fog, ami némi kérdéseket vet fel bennem, de türelmesen várok, az ember másik lényegi sajátságának, a csillapíthatatlan kíváncsiságnak amúgy megfelelően. Korábban egyáltalán nem tett ilyeneket, most meg hogy elfajult.

Felvetődik bennem ugyebár, hogy a türelmem a világ izgalmas megváltozásaival szemben szintén új fejlemény, húsz éve szinte még bennem sem volt meg; Karinthy, de akár Rejtő is, még húsz éve is, simán

hülyének nézte volna mindazokat, akik az utcai tömegben magányosan sietve fennhangon, szenvedélyesen vitáznak; pedig egy humorban utazó író rugalmas kedély. Sokat kellett volna e szociológiai tükröknek magyarázni head-setekről, mobil telefonokról és hasonlókról, amíg feldolgozzák; Platónt pedig legföljebb a vallásossága segíthette volna át az egyetemes telepatikus kommunikáció valóságosságával szembeni aggályain.

Akkor a fiam dühöngve a fejembe húzta a maszkot, a kezembe nyomott két, krumpli nagyságú és alakú, fehér rejtelmet, és utasított, miszerint ha az emeletről lekiabál, akkor kattintsak a Pair feliratú gombra, azzal fölrongyolt a lépcsőn. Persze-persze, kattintok, mi az nekem, csak előbb veszek egy nagyobb levegőt, majd csak kiderül, mi a nyavalya ez az egész, vannak erre másodperceim is.

Amikor a maszkot a fejembe húzta, ösztönösen behunytam a szemem, érthető. Amikor kinyitottam, a konyha hátterén, a levegőben, megjelent egy szabályos számítógép-monitor. A kezemben lévő fehér krumpliból fehér sugár irányult feléje, a monitor felületére érkező pontban fehér kör. Ezt kell a „pair" feliratú, kék téglalapra irányítani, az egy képernyőgomb, és a „kattintás" az, ha ezenközben megnyomom a kruplin lévő gombot. A „pair" a párosítási funkció, amit pedig párosítani kell, az a fiam emeleten lévő számítógépe és a fején lévő maszk a két kezében lévő kezelővel, hogy a földszinten lévő rúter által a lakás helyi hálózatán át kommunikálni tudjanak. Világos, nem?

Nna most. Kattintottam, párosodtak. A fiam lejött, levette a maszkot és a kezemből a krumplikat, kis koreográfia, majd mindezeket visszaadta rám, azzal, hogy óvatosan mozogjak. Azt mondta, hogy ez a Google Earth, és ha a virtuális kontrollereket a valódi gombjukkal kezelem, akkor felülnézetben is megnézhetem a Földet, egyelőre ez a lakóházunk utcanézete. Miközben ezt magyarázta, megnyomtam valamit, amiről kiderült, hogy ez a zoom funkció, eltávolodtam a Földtől, kicsit mozdítottam a kezemet, a Föld már elég távol volt, a csillagos égben jártam, ami persze forgott, mint űrkabinból szokott, ó hogyne.

Amikor seggre estem, levette rólam a vackokat, és tanácsolta, hogy ha legközelebb a Kozmoszban akarok vándorolni, ülve tegyem, ő úgy szokta.

Ecce homo. Tanulj gyermekedtől, már a saját túlélésed érdekében. „Darwinizmus", „tegnap", „ma" meg „holnap"; mondjon valaki még egy ilyen fajt a Világegyetemben.